

NATURA 2000 HATÁSBECSLÉSI DOKUMENTÁCIÓ

1. Azonosító adatok

1.1. A terv készítőjének, illetve a beruházónak a neve, címe, elérhetősége

1.2. Az adatlap kitöltésében részt vevő személyek, szervezetek neve, címe, elérhetősége, szakmai referenciáinak leírása

Dr Kovács Tibor

1165 Budapest, Hunyadvár u 436a

E-mail: gurgulo@gmail.com

Referenciák

2025 Csepel környezetvédelmi terv – élővilágvédelem

2023-24 Ferihegy Liszt Ferenc Repülőtér – élővilág teljes körű felmérése

2024: Váci-híd alternatívák – élővilágvédelem és N2000 hatásbecslés

2024: Bük-Kőszeg összekötő út hatástanulmány – élővilágvédelem és N2000 hatásbecslés

2023: Tamási-Dombóvár kerékpárút - élővilágvédelem és N2000 hatásbecslés

2. Az érintett Natura 2000 terület

2.1. A Natura 2000 terület neve és kódja, amelyre a terv vagy a beruházás várhatóan hatással van

A terület neve: Ipoly völgye

A terület kódja: HUDI10008

2.2. Azoknak a közösségi jelentőségű fajoknak, illetve élőhelytípusoknak a felsorolása, amelyeknek valamely állományára vagy természetvédelmi helyzetére a Natura 2000 területen hatással lehet a terv vagy beruházás

A különleges madárvédelmi területeken nincs megadva jelölő élőhely a Natura 2000 protokoll szerint.

Madárfajok

kód	tudományos név	populáció méret
A293	Acrocephalus melanopogon	D
A168	Actitis hypoleucos	C
A229	Alcedo atthis	B
A052	Anas crecca	C
A053	Anas platyrhynchos	C

kód	tudományos név	populáció méret
A703	Anas strepera strepera	C
A041	Anser albifrons	C
A043	Anser anser	C
A042	Anser erythropus	D
A039	Anser fabalis	C
A255	Anthus campestris	D
A091	Aquila chrysaetos	D
A404	Aquila heliaca	D
A773	Ardea alba	C
A029	Ardea purpurea	C
A059	Aythya ferina	C
A061	Aythya fuligula	C
A060	Aythya nyroca	C
A021	Botaurus stellaris	C
A396	Branta ruficollis	C
A215	Bubo bubo	D
A067	Bucephala clangula	D
A861	Calidris pugnax	C
A224	Caprimulgus europaeus	C
A734	Chlidonias hybrida	D
A197	Chlidonias niger	C
A031	Ciconia ciconia	C
A030	Ciconia nigra	B

kód	tudományos név	populáció méret
A080	Circaetus gallicus	D
A081	Circus aeruginosus	C
A082	Circus cyaneus	C
A084	Circus pygargus	C
A858	Clanga pomarina	D
A207	Columba oenas	D
A231	Coracias garrulus	D
A122	Crex crex	C
A429	Dendrocopos syriacus	C
A236	Dryocopus martius	D
A026	Egretta garzetta	D
A511	Falco cherrug	D
A103	Falco peregrinus	C
A097	Falco vespertinus	D
A321	Ficedula albicollis	C
A153	Gallinago gallinago	C
A127	Grus grus	D
A075	Haliaeetus albicilla	C
A131	Himantopus himantopus	D
A022	Ixobrychus minutus	C
A338	Lanius collurio	C
A339	Lanius minor	C
A176	Larus melanocephalus	D

kód	tudományos név	populáció méret
A868	Leiopicus medius	D
A156	Limosa limosa	C
A246	Lullula arborea	D
A612	Luscinia svecica cyanecula	D
A767	Mergellus albellus	D
A875	Microcarbo pygmaeus	D
A073	Milvus migrans	D
A261	Motacilla cinerea	C
A160	Numenius arquata	C
A158	Numenius phaeopus	C
A023	Nycticorax nycticorax	C
A214	Otus scops	C
A094	Pandion haliaetus	C
A323	Panurus biarmicus	D
A072	Pernis apivorus	C
A234	Picus canus	D
A034	Platalea leucorodia	C
A140	Pluvialis apricaria	B
A006	Podiceps grisegena	D
A008	Podiceps nigricollis	C
A719	Porzana parva parva	C
A119	Porzana porzana	B
A118	Rallus aquaticus	C

kód	tudományos név	populáció méret
A336	Remiz pendulinus	C
A249	Riparia riparia	C
A857	Spatula clypeata	C
A856	Spatula querquedula	A
A193	Sterna hirundo	D
A220	Strix uralensis	D
A307	Sylvia nisoria	C
A004	Tachybaptus ruficollis	C
A166	Tringa glareola	B
A162	Tringa totanus	C

A fenti madárfajok jelentős részének előfordulása ökológiai okok miatt kizárható, ezt később taglaljuk

3. A terv vagy beruházás*

3.1. A Natura 2000 területre hatással lévő terv vagy beruházás bemutatása, céljának meghatározása

N-Diorit Kft. rendelkezik a „Ludányhalászi I. – homokos kavics” védnevű bányára vonatkozóan környezetvédelmi működési engedéllyel, melynek iktatószáma PE/KTF/112-4/2015. A környezetvédelmi működési engedély érvényességi ideje 2025. június 30. Ludányhalászi község délnyugati részén lévő homok- kavicsbánya, mely a korábbi bányászati tevékenység során kialakult bányatavak és az Ipoly ártér közötti területen fekszik.

A bányatelken 2025. január 1.-én meglévő, kitermelhető ásványvagyon az alábbi adatokkal jellemezhető a Környezethasználó által rendelkezésünkre bocsátott 2024. éves ásványvagyon bevallása szerint:

- Homok C₁ kategória 390.046 m³
- Homokos kavics C₁ kategória 484.423 m³ (utóbbiból pillérben leköttött homokos kavics ásványvagyon) 143.149 m³.

A Ludányhalászi I. védjegyű kavicsbánya főbb adatai:

Területe: 24 ha, 5.388 m²
Fedőlap magassága: 153,0 mBf
Alaplap magassága: 145,0 mBf
Kitermelés módja: külszíni fejtés.

A Környezethasználó N-Diorit Kft. célja a Ludányhalászi I. védjegyű bányában lévő ásványvagyon további jövőbeni kitermelése, mely az elkészített ingatlan igénybevételi ütemterv alapján 2044-ig fog tartani az éves kitermelési terv alapján.

Kitermelhető ásványvagyon a környezetvédelmi működési engedély alapján:

- homok 18.000 m³/év
- kavics 17.500 m³/év

A megkutatott ásványvagyon, az agyagos homok és homokos kavics előfordulását a telepes, többé-kevésbé szabályszerű és egynemű kifejlődés jellemzi. Az elmúlt években az építési beruházások visszaesése miatt a ténylegesen kitermelt ásványvagyon mennyisége elmaradt a környezetvédelmi működési engedélyben megjelölt értéktől, így a jövőbeni üzemeltetési időszak jelentős mértékben függ az egyes jövőbeni években ténylegesen kitermelt ásványvagyon volumenétől.

3.2. A terv vagy beruházás mérete, jelentősége, tervezett időtartama

A végzett tevékenység helyi jelentőségű, az ásványvagyon kitermelési tevékenység a Ludányhalászi I. védjegyű bányatelek területére korlátozódik. A külszíni bányászati tevékenység időtartama az évente kitermelt homok/kavics mennyiségétől is függ; az előzetes tervek alapján a (ingatlan igénybevételi ütemterv) kitermelés 2044-ig tart majd.

3.3. A terv vagy beruházás térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása

A bányászat által igénybevett terület a bányatelek területe. Az igénybevett terület nagysága a 3.6 és 4.2. pontban szereplő térképen került feltüntetésre.

A tervezett beruházás az élővilágvédelem két fő területét fogja érinti. Az egyik az élőhelyek megszűnése, a másik pedig egyes fajok közvetlen veszélyeztetése.

Az élőhely térképezés alapján megállítható, hogy zömében alacsony természetességű szárazföldi területek lesznek érintettek. Ez alól egyértelmű kivétel az igénybevételi ütemterven a terület ÉNy-i, 5 sz. sarokpontja körüli, 2030-2034 között kitermelésre tervezett parcella, melynek mintegy 0,8-0,9 ha kiterjedésű részlete jó, sőt kiváló természetességű mocsárrét, patak menti magaskórós, illetve magassárrét. A beruházás jellegét tekintve bizonyra vehető, hogy ezen a ponton értékes élőhelyeik fognak megszűnni a fenti kiterjedésben, illetve várható, hogy a szomszédos területen erős degradáció indul meg, a zavarás és az azt bizonyosan követő gyomosodás miatt. Ezen a sarkon a további bányaművelés súlyos természeti károkat okoz, beleesik mindkét Natura 2000 oltalom alatt álló területbe, így a beruházás megvalósítása ezen a helyen természetvédelmi szempontból nem javasolható. A terület pontos lehatárolását a helyben illetékes BNPI munkatársainak bevonásával célszerű elvégezni.

Fontos megemlíteni, hogy a kisebbik bányatavat északról határoló állattartó telep területe is Natura 2000 oltalom alá esik, így ezt a tényt az engedélyezési eljárás során úgyszintén figyelembe kell majd venni annak ellenére, hogy a telep területén található élőhely degradált állapotú.

A másik kiemelten fontos konfliktus a két partfal-lakó madárfaj, a gyurgyalag és a parti fecske védelme. A bányaművelésbe vonás több fészkelőhelyet is érinteni fog. Mindkét faj esetében a fészkek elpusztítása természetvédelmi törvénybe ütközik. A konfliktus feloldása a hivatalos természetvédelmi szervek kezében van. Egyik lehetséges opció, hogy a fészkekkel rendelkező fal megbontását kizárólag a fészkelési időn kívül végzik el és egyidejűleg a bányaterület más pontján új fészkek kialakítására alkalmas partfalat vagy egyéb felszínt alakítanak ki. Ennek technikai kivitelezése úgyszintén a helyben illetékes nemzeti parki igazgatóság munkatársaival egyeztetve kell, hogy megtörténjen.

3.4. A terv vagy beruházás kivitelezésének várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása (felvonulási létesítmények, anyag-nyerőhelyek, a szállítás vagy egyéb személy- és gépjárműforgalom zavaró hatása stb.)

Átmeneti hatás az ásványvagyon kitermelés során képződő átmeneti falak, meredek részüik, amelyek alkalmasak lehetnek madárfajok megtelepedésére (gyurgyalagok, partifecskék).

A személy és teherforgalom a kialakításra kerülő útvonalakon történik, mely a művelési tevékenység előrehaladásával együtt kerül kialakításra.

3.5. A terv vagy beruházás megvalósításához szükséges létesítmények ismertetése

A tevékenység végzéséhez egyéb különleges létesítmény megvalósítására nincs szükség.

3.6. A terv vagy beruházás hatásterületén lévő természeti állapot ismertetése

A vizsgálat beruházás egy meglévő tó partja menti területeit veszi igénybe (lásd melléklet térképen piros szaggatott vonal). A kisebbik tavat északnyugatról egy intenzíven használt állattartó telep határolja, melynek eredendően mocsárréti vegetációja jellegtelenné és erősen taposottá vált. Az állattartó telep közvetlen környezetében jelentős kiterjedésű 6440 kódjelű mocsárrét terül el, melynek természetessége közepes, de a teleptől távolodva, ahol taposás intenzitása csökken, egyre jobbá válik. A közelben található részben 6430 kódjelű magaskórórt is tartalmazó vízparti élőhely-komplexszel kitöltött vízfolyás áttelleges oldalán, egészen az Ipolyig kiváló természetességű 6440 mocsárrét húzódik. A tavak partján nyílt felszínű homokbánya felszín, vagy keskeny fás-cserjés sáv vagy üdülőterület található. Ezen élőhelyek természetessége alacsony vagy legfeljebb közepes. A HUDI10008 teljes kiterjedésében magába foglalja a beruházási területet, beleértve a korábbi bányaművelés nyomán keletkezett tavakat és bőségesen túlnyúlik a 100 méteres hatástávolságon.

A fejlesztési terület és a HUDI10008 Natura 2000 területe

3.7. A terv vagy beruházás társadalmi, gazdasági következményeinek leírása

A beruházás során kitermelt ásványi nyersanyagot jellemzően Nógrád megye illetve elérhető szállítási távolságon belüli területen használják fel, így összességében mind környezetvédelmi, mind gazdasági szempontból is kedvező a helyi munkaerő foglalkoztatásával a helyben termelt anyag felhasználása (elkerülve a nagyobb szállítási távolságról történő építőanyag beszállítását).

4. A terv vagy beruházás kedvezőtlen hatásai

4.1. A várható természeti állapotváltozás leírása a terv vagy beruházás megvalósulását követően vagy annak következtében

A bányaművelés tervezett kiterjesztése teljes egészében beleékelődik a HUDI10008 területébe.

A beruházás jellegéből fakadó elsődleges állapotváltozás élőhelyek, köztük Natura 2000 jelölő-élőhelyek megszűnése lesz. Itt vélhetően nem csupán degradációról beszélhetünk, hanem a bányaművelés következtében az élő környezet teljes eltűnéséről.

Másodlagos hatásként nagy valószínűséggel jelentkezhet inváziós gyomnövényzet megjelenése és terjedése a beruházás közelében, további Natura 2000 élőhelyeket veszélyeztetve.

Közvetlen hatásként egyes pontokon védett növényfajok, esetleg földön lakó (táplálkozó, szaporodó) állatok pusztulása fordulhat elő.

4.2. A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre és fajokra gyakorolt, várhatóan kedvezőtlen hatások leírása, bemutató térképmellékletekkel

tudományos név	magyar név	megfigyelés
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	fülemülesítke	nem fordul elő
<i>Actitis hypoleucos</i>	billegetőcankó	nem fordul elő
Alcedo atthis	jégmadár	előfordulhat
<i>Anas crecca</i>	csörgő réce	nem fordul elő
Anas platyrhynchos	tőkés réce	megfigyelt
<i>Anser albifrons</i>	nagy lilik	nem fordul elő
<i>Anser anser</i>	nyári lúd	nem fordul elő
<i>Anser erythropus</i>	kis lilik	nem fordul elő
<i>Anser fabalis</i>	vetési lúd	nem fordul elő
Anthus campestris	parlagi pityer	előfordulhat
<i>Aquila chrysaetos</i>	szirti sas	nem fordul elő
<i>Aquila heliaca</i>	parlagi sas	nem fordul elő
Ardea alba	nagy kócsag	megfigyelt
<i>Ardea purpurea</i>	vörös gém	nem fordul elő
Aythya ferina	barátréce	előfordulhat
<i>Aythya fuligula</i>	kontyos réce	nem fordul elő
<i>Aythya nyroca</i>	cigányréce	nem fordul elő
<i>Botaurus stellaris</i>	bölgőmbika	nem fordul elő
<i>Branta ruficollis</i>	vörösnyakú lúd	nem fordul elő
<i>Bubo bubo</i>	uhu	nem fordul elő
<i>Bucephala clangula</i>	kerceréce	nem fordul elő
<i>Calidris pugnax</i>	pajzsos cankó	nem fordul elő
<i>Caprimulgus europaeus</i>	európai lappantyú	nem fordul elő
<i>Chlidonias hybrida</i>	fattyúszerkő	nem fordul elő
<i>Chlidonias niger</i>	kormos szerkő	nem fordul elő
Ciconia ciconia	fehér gólya	megfigyelt
Ciconia nigra	fekete gólya	előfordulhat
<i>Circaetus gallicus</i>	kígyászölyv	nem fordul elő
<i>Circus aeruginosus</i>	barna rétihéja	nem fordul elő
<i>Circus cyaneus</i>	kékes rétihéja	nem fordul elő
Circus pygargus	hamvas rétihéja	előfordulhat
<i>Clanga pomarina</i>	békászó sas	nem fordul elő
<i>Columba oenas</i>	kék galamb	nem fordul elő
Coracias garrulus	szalakóta	előfordulhat
Crex crex	haris	előfordulhat
Dendrocopos syriacus	balkáni fakopáncs	megfigyelt
<i>Dryocopus martius</i>	fekete harkály	nem fordul elő
Egretta garzetta	kis kócsag	előfordulhat

<i>Falco cherrug</i>	kerecsensólyom	nem fordul elő
<i>Falco peregrinus</i>	vándorsólyom	nem fordul elő
<i>Falco vespertinus</i>	kék vércse	nem fordul elő
<i>Ficedula albicollis</i>	örvös légykapó	nem fordul elő
<i>Gallinago gallinago</i>	sárszalonna	nem fordul elő
<i>Grus grus</i>	daru	nem fordul elő
<i>Haliaeetus albicilla</i>	rétisas	nem fordul elő
<i>Himantopus himantopus</i>	gólyatöcs	nem fordul elő
<i>Ichthyaetus melanocephalus</i>	szerecsensirály	nem fordul elő
<i>Ixobrychus minutus</i>	törpegém	nem fordul elő
Lanius collurio	tövisszúró gébics	előfordulhat
Lanius minor	kis őrgébics	előfordulhat
<i>Limosa limosa</i>	nagy goda	nem fordul elő
<i>Lullula arborea</i>	ersei pacsirta	nem fordul elő
<i>Luscinia svecica</i>	kékbegy	nem fordul elő
<i>Mareca strepera</i>	kendermagos réce	nem fordul elő
<i>Mergellus albellus</i>	kis bukó	nem fordul elő
<i>Microcarbo pygmeus</i>	kis kárókatona	nem fordul elő
<i>Milvus migrans</i>	barna kánya	nem fordul elő
<i>Motacilla cinerea</i>	hegyi billegető	nem fordul elő
<i>Numenius arquata</i>	nagy póling	nem fordul elő
<i>Numenius phaeopus</i>	kis póling	nem fordul elő
<i>Nycticorax nycticorax</i>	bakcsó	nem fordul elő
Otus scops	füleskuvik	előfordulhat
<i>Pandion haliaetus</i>	halászsas	nem fordul elő
<i>Panurus biarmicus</i>	barkós cinege	nem fordul elő
<i>Pernis apivorus</i>	darázsölyv	nem fordul elő
<i>Picus canus</i>	hamvas küllő	nem fordul elő
<i>Platalea leucorodia</i>	kanalasgém	nem fordul elő
<i>Pluvialis apricaria</i>	aranylile	nem fordul elő
<i>Podiceps grisegena</i>	vörösnyakú vöcsök	nem fordul elő
<i>Podiceps nigricollis</i>	feketenyakú vöcsök	nem fordul elő
<i>Porzana parva</i>	kis vízicsibe	nem fordul elő
Porzana porzana	pettyes vízicsibe	előfordulhat
<i>Rallus aquaticus</i>	guvat	nem fordul elő
Remiz pendulinus	függőcinege	előfordulhat
Riparia riparia	partifecske	megfigyelt
<i>Spatula clypeata</i>	kanalas réce	nem fordul elő
<i>Spatula querquedula</i>	bőjtű réce	nem fordul elő
<i>Sterna hirundo</i>	küszvágó csér	nem fordul elő
<i>Strix uralensis</i>	uráli bagoly	nem fordul elő
Sylvia nisoria	karvalyposzáta	előfordulhat
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	kis vöcsök	nem fordul elő
<i>Tringa glareola</i>	réti cankó	nem fordul elő
<i>Tringa totanus</i>	piroslábú cankó	nem fordul elő

A Natura 2000 adatlapon szereplő madárfajok közül 6 faj megfigyelése történt meg. Az élőhely értékelése alapján további 14 faj előfordulása valószínűsíthető vagy képzelhető el a beruházás környezetében. A többi faj esetében hatásról nem beszélhetünk, mert ökológiai okok miatt előfordulásuk valószínűleg kizárható vagy csak alkalmi megjelenésük képzelhető el.

4.3. A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetében várható kedvezőtlen hatások becsült mértéke

A 4.2 táblázatban szereplő **megfigyelt** illetve potenciálisan **előforduló** fajok közül kiemelkedően fontos a **partifecske (*Riparia riparia*)** érintettsége. Ezen faj terepi megfigyelésünk szerint legalább 350 párral van jelen a területen. A bányaművelés miterjesztése a fészkek midegyikét tönkretelheti. Habár a partifecske meglehetősen jól tűri az ember közelségét egy ilyen erőteljes beavatkozás, legalábbis lokális léptékben, mindenképpen **erős negatív hatással** lesz a populációra nézve.

A többi faj esetében időleges zavarásról beszélhetünk, amihez az adott fajok idővel adaptálódnak.

5. Alternatív (egyéb ésszerű) megoldások

5.1. A tervező, illetve beruházó által tanulmányozott alternatív megoldások bemutatása (a térbeli kiterjedés, elhelyezkedés, nagyságrend, módszer szempontjából)

A tervezett tevékenység NATURA 2000-es területre, jelölő és egyéb védett fajokra nem lesz jelentős hatással, alternatív megoldásokat nem vizsgáltunk.

5.2. A szóba jöhető alternatív megoldások megvalósítását megnehezítő vagy kizáró okok leírása

Alternatív megoldást nem vizsgáltunk tárgyi beruházás kapcsán.

* Megjegyzés: A 3.4 és a 3.5 pont kitöltése a területrendezési tervek, továbbá a területfejlesztési koncepciók és programok vonatkozásában nem kötelező, a többi pont kitöltése a területrendezési és a településrendezési tervek, valamint a területfejlesztési koncepciók és programok vonatkozásában a műfaji sajátosságokból, illetve méretarányokból fakadó értelemszerű egyszerűsítéssel történhet.

6. A megvalósítás indokai

6.1. A terv vagy beruházás megvalósítása szükségszerűségének ismertetése

6.2. A terv vagy a beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő indokok valamelyike támasztja alá (a kívánt rész megjelölendő)

☐ társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet)

- ☐ emberi egészség vagy élet védelme
- ☐ a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása
- ☐ a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése
- ☐ a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet)

A végzett tevékenység nem sorolható a jogszabály szerinti közérdek kategóriába. A tervezett tevékenység NATURA 2000 területre nem lesz jelentős hatással, így az engedély kiadása nem feltételezi a tevékenység közérdekűségét.

7. A kedvezőtlen hatások mérséklése

A tervezett, illetve javasolt, a terv vagy beruházás révén bekövetkező kedvezőtlen hatások enyhítését, csökkentését, mérséklését szolgáló intézkedések

A partifecske kolóniákat (és egyébiránt mellette a nem jelölőfaj gyurgyalag telepeit) érintő beavatkozás hatását két módon lehet csökkenteni. Egyrészt a partfal megbontását a két faj fészkelési időszakán (április 1 - augusztus 31) kívül kell elvégezni, ezzel megmenthető az adott évi szaporulat. Másrészt a helyben illetékes nemzeti parki munkatársak bevonásával ki kell jelölni egy olyan területet, ahol a következő évben mindkét faj odúkat tud építeni magának, így a populáció egésze nem fog maradéktalanul eltűnni.

8. Kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedések

A tervező, illetve a beruházó által javasolt, felajánlott, a kedvezőtlen hatással legalább azonos nagyságú kiegyenlítő intézkedések, a terület kijelölésének alapjául szolgáló, valamennyi érintett faj vagy élőhelytípus természetvédelmi helyzetére irányuló kedvezőtlen hatások vonatkozásában (például élőhelyrekonstrukció vagy -létesítés, az állománynagyságot már korábban is kedvezőtlenül befolyásoló tényező megszüntetése, az állománynagyságot pozitívan befolyásoló intézkedések bevezetése)

Kiegyenlítő intézkedésre nincs szükség.